

ΕΝΤΗΕΤΟ.13

24.2.1933: ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΑΠΟΚΤΟΥΝ ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΓΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ. ΟΙ ΚΥΡΙΟΙ ΖΗΤΟΥΝ ΤΗΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗ ΓΙΑ ΝΑ ΤΕΘΕΙ ΤΕΡΜΑ ΣΤΟΝ ΕΠΟΙΚΙΣΜΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΑΠΟ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΟΙΚΟΥΣ

Ενώ οι Κύπριοι γεωργοκτηνοτρόφοι βρίσκονταν σε άθλια κατάσταση στο νησί στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του **1930** αυτό δεν συνέβαινε σε μερικούς ξένους γεωργούς, ιδιαίτερα Εβραίους, οι οποίοι έσπευδαν στην Κύπρο για να αγοράσουν μεγάλες εκτάσεις γης και μάλιστα σε πολύ μεγάλες τιμές σε σύγκριση με τις τιμές που προσφέρονταν στην Κύπρο, με στόχο την ίδρυση αγροκτημάτων και την εγκατάσταση γερμανοεβραίων, οι οποίοι είχαν αρχίσει να αντιμετώπιζουν στη γερμανία προβλήματα με την άνοδο του φασισμού στη Γερμανία το **1933** με ηγέτη τον Αδόλφο Χίτλερ.

Οι πρώτες προσπάθειες των γερμανοεβραίων να εξασφαλίσουν κτήματα στο νησί είχαν αρχίσει από το **1931**, μια περίοδο που οι Κύπριοι ξεπουλούσαν τις περιουσίες τους γιατί τα έσοδα τους όχι μόνο δεν τους αρκούσαν για να ζήσουν, αλλά δεν ήταν αρκετά ούτε και να πληρώσουν τους κτηματικούς φόρους.

Παρόλη την οικονομική κρίση όμως ο Αρχιεπίσκοπος Κύριλλος θεώρησε την ενέργεια των Εβραίων ως ανησυχητική που θα σήμαινε στο τέλος υποδούλωση των κυπρίων στην οικονομική ολιγαρχία των λίγων ξένων.

Εγγραφε στον τότε κυβερνήτη Σερ Ρέτζιναλντ Σταμπς στις **18** Μαρτίου **1933**:

"Λαμβάνομεν την τιμήν να επικαλεσθώμεν την ευμενή προσοχήν της Υμετέρας Εξοχότητος επί των ακολούθων:

Ανεγράφη εν τω εγχωρίω τύπω ότι σχεδιάζεται εποικισμός χιλιάδων πολλών Εβραίων εν Κύπρω. Εποικισμός τοιούτος προφανώς θέλει αποβή ολέθριος διά τον τόπον. Οτι ούτως έχει το πράγμα και ούτως αντιλαμβάνεται αυτού και η σεβαστή αγγλική

Κυβέρνησις, εξάγεται εκ του ότι και άλλοτε εν τω παρελθόντι παρομοία απόπειρα εβραϊκού εποικισμού εν Κύπρω, δεν έτυχε ευμενούς αποδοχής από της κυβερνήσεως τεινούσης ευήκοον ους εις παραστάσεις του τόπου και προστατευσάσης τα συμφέροντα του Κυπριακού λαού.

Είναι γνωστόν, εξοχώτατε, ότι η Κύπρος, ουχί μόνον νέον πληθυσμόν δεν δύναται να διαθρέψη αλλ' ουδέ τον υπάρχοντα γεγνηή σχεδόν, ου ένεκα η ανεργία οσημέραι επαυξάνει και συν αυτή και η δυστυχία του κυπριακού λαού. Η δεινή οικονομική κατάστασις υφής πάσχει ο τόπος είναι τρανή απόδειξις της ανεπαρκείας αυτού όπως διαθρέψη πλείονα πληθυσμόν.

Αλλά, άλλως τοιούτος εποικισμός θέλει αποβή ολέθριος παρ' ημίν διά τον εξής λόγον. Είναι γνωστός ο εκπεσμός των τιμών των αγροτικών κτημάτων ένεκα της οικονομικής κρίσεως. Τον εκπεσμόν τούτον επωφελούμενοι οι Εβραίοι και την οικονομικήν στενοχωρίαν των κατοίκων θέλουσι γίνη κύριοι του πλείστου μέρους των αγροτικών κτημάτων του λαού, οπότε η ακτημοσύνη, η ανεργία και δυστυχία αυτού θέλει επαυξήσει εις το κατακόρυφον, τουθ' όπερ πάντως δεν θα θέλη να υποθάλη και υποβοηθήση η Κυβέρνησις διά τοιούτου εποικισμού.

Παραλείπομεν το να προσθέσωμεν τα μύρια άλλα κακά, άτινα θα συνεπαγάγη ο τοιούτος εβραϊκός εποικισμός ως εκ του δημιουργηθησομένου και ουχί ευκαταφρονήτου ποικίλου ανταγωνισμού εις ον το εγχώριον μειονεκτούν εν πολλοίς του ξένου θα υποστήτας οδυνηράς συνεπείας αφού και χώραι μεγάλαι και ισχυραί δυνάμεναι να αντεπεξέλθωσι διαφοροτρόπως δεν μένουσιν αδιάφοροι προ τοιούτων κινδύνων, αλλ' έλαβον και λαμβάνουσι εξακολουθητικώς διάφορα μέτρα προς απόκρουσιν αυτών.

Ταύτα καθηκόντως υποβάλλοντες εξ ονόματος του τόπου υπό την ευμενή προσοχήν της Υμετέρας εξοχότητος, πεποίθαμεν ότι εν τη πατριική αυτής, υπέρ του Κυπριακού λαού μερίμνη θέλει αποτρέψη τον εκ τοιούτου ξενικού εποικισμού κίνδυνον λαμβάνουσα εγκαίρως τα ενδεδειγμένα προς τούτο μέτρα".

Ο Κυβερνήτης απάντησε στον Αρχιεπίσκοπο και αυτός εγγράφως στις 6 Απριλίου και τον διαβεβαίωσε ότι η Κυβέρνηση του δεν θα ενθάρρυνε τους ξένους να αποκτήσουν κυπριακή γη "υπο περιστάσεις", όπως ανέφερε "επιβλαβείς εις τα συμφέροντα του ιθαγενούς πληθυσμού".

Εγγραφε ο Σταμπς στην απάντηση του:

"Λαμβάνω την τιμήν να γνωρίσω παραλαβήν της υπό ημερ. 18 Μαρτίου επιστολής της Υμετέρας Μακαριότητος περί του ζητήματος του εποίκισμού της Κύπρου υπό Εβραίων και να εκφράσω την λύπην μου ότι κατά παραδρομήν δεν απηντήθη ενωρίτερον.

2. Η υμετέρα Μακαριότης δύναται να παραμείνη βεβαία ότι η Κυβέρνησις αύτη, ως μέχρι τουδε δεν θέλει δώση ενθάρρυνσιν εις μη Κυπρίους προς απεκτησιν γης υπό περιστάσεις επιβλαβείς εις τα συμφέροντα του ιθαγενούς πληθυσμού.

3. Από ό,τι μέχρι τούδε εξηκρίβωσα εξαγορά γαιών εκ μέρους Εβραίων ανέρχεται εις 176 στρέμματα, ενώ δε συμφωνώ προς τας υμετέρας παρατηρήσεις ως προς τα κακά, τα οποία δύνανται να επέλθωσιν εξ ευρέος αποικισμού της Κύπρου έξωθεν, δεν θεωρώ ότι είναι εισέτι αναγκαίοι νομοθετικοί περιορισμοί.

4. Θα ήθελον να προσθέσω ότι οι περιορισμοί, οίτινες επιβάλλονται εν άλλαις χώραις γενικώς, είναι εν είδει απαγορεύσεως αποκτήσεως γης υπό ξένων. Εν όψει του αριθμού Κυπρίων, οίτινες δεν κέκτηνται βρεττανικήν υπηκοότητα, είμαι βεβαιος ότι η Υμετέρα Μακαριότης θα συμφωνήση ότι η υιοθέτησις τοιούτου μέτρου εν Κύπρω, δεν θα ήτο καθ' ολοκληρίαν επιθυμητή, ειδικώς δε ότι είναι αμφίβολον εάν θα ήτο αποτελεσματικόν εις το να εμποδίση τον κίνδυνον, τον οποίον φοβείσθε".

Η θέση του Κυβερνήτη όμως ότι δεν θα επέτρεπε στους μη κυπρίους να αποκτήσουν γη υπό περιστάσεις που θα ήσαν επιβλαβείς για τα συμφέροντα του ιθαγενούς πληθυσμού της νήσου ήταν υποκειμενική όπως συνέβη και αργότερα με τον διάδοχο του Σερ

Ρίτςμοντ Πάλμερ. Γιατί οι Εβραίοι αφέθηκαν ελεύθεροι να οργιάσουν και να αγοράσουν τα καλύτερα κτήματα προσφέροντας μεγάλες τιμές στους δυστυχείς κυπρίους που βρήκαν έτσι την ευκαιρία να πάρουν προσωρινά, έστω, χρήματα για να αντιμετωπίσουν στη δύσκολη περίοδο που περνούσαν.

Έτσι μέχρι τις αρχές του **1934** οι Εβραίοι είχαν αποκτήσει μέχρι δέκα χιλιάδες στρέμματα κυπριακής γης στα Περβόλια, τη Μαργκό, ή Μαργό, την Αρπερα και τα Κούκλια, ενώ διαπραγματεύονταν την αγορά και άλλων μεγάλων εκτάσεων. Εγγραφε σχετικά η εφημερίδα "Ελευθερία" στις **24** Φεβρουαρίου **1934**:

"Συνεχφζεται πυρετωδώς η αγορά γαιών και αγροκτημάτων υπό των κ.κ. Απνερ Σελούς και Μισέλ Μπρέρντι. Πλην των προ τινος πραγματοποιηθεισών αγορών γαιών, ηγοράσθησαν κατά τας τελευταίας ημέρας **1,500** στρέμματα γης του κ. Καλαϊτζιάν εν Περβολίοις και **6,200** στρέμματα παρά το τσιφλίκιον Μαργό. Η τελευταία αύτη αγορά είναι εντελώς άσχετος προς τα **8,500** στρέμματα τα οποία ηγοράσθησαν προ μηνός υπό του κ. Μπράουνιτσικ. Εκλείσθη ωσαύτως συμφωνία διά το εξ **650** στρεμμάτων αγρόκτημα των δεσποινιδων Πρέντζα εις την Αρπεραν και διεξάγονται διαπραγματεύσεις διά την αγοράν **2,000** στρεμμάτων του εν Αρπερα αγροκτήματος του κ. Πασχάλη Κωνσταντινίδη και **600** στρεμμάτων της κ. Ε. Στίνη.

Ούτως, ενώ οι Κύπριοι γαιοκτήμονες δεν ευρίσκουν αμειπτική τη καλλιέργειαν της γης, έρχονται ξένοι να επιδοθούν εις αυτήν, προσφέροντες ικανοποιητικώς τιμάς και διαθέτοντες χιλιάδας λιρών διά γεωργικούς σκοπούς, οι οποίοι αναμφιβόλως σκοπόν έχουν την μελλοντικήν εγκατάστασιν γερμανοεβραίων αποίκων εις την νήσον μας, ως μας εδηλώθη υπό Εβραίου γνωρίζοντος καλώς τα πράγματα.

Το εξ **7.000** στρεμμάτων αγρόκτημα Κουκλιών θα εκμεταλλευθή η εσχάτως ιδρυθείσα **Cyprus Farming Co Ltd**, η οποία διαθέτει κεφάλαιον λ. **30,000** λιρών υπό την

διεύθυνσιν του δόκτορος **Braunn**.

Εκ των **7.000** στρεμμάτων του αγροκτήματος Κουκλιών, **2,000** θα φυτευθούν με πορτοκαλλέας και **5,000** θα διατεθούν διά καλλιέργειαν σιτηρών, λίνου, λαχανικών και κτηνοτροφίαν.

Ειδικός αγρονόμος θα αναλάβη την φυτεΐαν και επίβλεψιν των εσπεριδοειδών και έτερος αγρονόμος τα της καλλιεργείας σιτηρών, λίνου και λαχανικών. Εις τον μηχανικόν κ. Αγκαστιφιέρο ανετέθη η εκπόνησις τοπογραφικού χάρτου του αγροκτήματος Κουκλιών, διά τον σκοπόν δε τούτον ενεκρίθη υπό της εταιρείας δαπάνη λ. **150**.

Τα υπό τον κ.κ. Σέλους και Μπέρντι αγορασθέντα και αγοραζόμενα κτήματα είναι διά λογαριασμόν της κυπροπαλαιστινείου εταιρείας φυτειών Λτδ.

Το Διοικητικόν Συμβούλιον της Κυπροπαλαιστινείου εταιρείας Φυτειών Λτδ αποτελείται εκ των ακόλουθων προσώπων: **Abner Chelouche** εκ Τελ Αβίβ πραγματογνώμονας γαιών και εποικισμών, ειδικώς επιφοτισμένου με την προαγωγήν του εκ Κανά αποικισμού **Haim Naxmiaw** εκ Νέας Σιών, καλλιεργητού προταλλεώνων **Mivhel Berty** εκ Λάρνακος, **Joel Eiseberg** εκ Μάγιελ πραγματογνώμονας διά την καλλιέργειαν και το εμπόριον εσπεριδοειδών και **Jsalab Rackower** εκ Λεμεσού διευθυντής του τεχνικού τμήματος τυγχάνει ο κ. **David Sonim** διπλωματούχος καλλιεργητής εσπεριδοειδών βοηθούμενος υπό του κ. **Solomon Surie** πεπειραμένου γεωργού.

